

OBRтни VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva dravske banovine

<p>»OBRтни VESTNIK« Izhaja tedensko, in sicer vsak petek in stane: celoletno . . . . . Din 40.— polletno . . . . . Din 20.— posamezna številka Din 1.—</p>	<p>GLASILO OKROŽNIH ODBOROV, OBRтNIH ZDRUŽENJ IN OBRтNIH DRUŠTEV DRAVSKE BANOVINE</p> <p>Uredništvo in upravištvo: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.</p>	<p>Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira. Številka pri poštni hranilnici, podružnici v Ljubljani 10.860.</p>
--	--	--

XVI. letnik.

V LJUBLJANI, dne 29. aprila 1933.

Štev. 10.

Okrožni odbor obrtniških združenj v Ljubljani

Važna obrtniška korporacija, posrednica med obrtniškiimi združenji in ZTOO

V izpopolnitvi obrtnih organizacij je prinesel dan 26. aprila letos novo organsko silo. Vršila se je prva ustanovna seja širše uprave in nadzornega odbora Okrožnega odbora obrtnih združenj v Ljubljani, ki stopa na mesto bivše Zveze obrtnih združenj v Ljubljani. Razlika med obema korporacijama je ta, da so bile v zvezi obrtniške zadruge združene prostovoljno, v Okrožnem odboru je pa članstvo združenj obligatorno ter predstavlja prav za prav neko obrtniško zbornico, ki je posrednica med obrtniškiimi združenji in ZTOO.

Ko je predsednik g. Filip Pristou otvoril zborovanje, je pozdravil zastopnika banske uprave tajnika g. dr. Sinka, zastopnika obrtne oblasti magistrat. nadsvetnika g. dr. Rupnika, ter zastopnike ZTOO podpredsednika g. Josipa Rebeke in tajnika g. dr. Pretnarja in dr. Koceta, je podal nastopno poročilo:

Zgodovinsko važen je današnji dan za obrtništvo, kar ga je včlanjenega v združenjih, ki pripadajo pod območje našega okrožnega odbora in zgodovinsko važna je tudi ta današnja seja, saj, kakor sem že uvodoma omenil, postavljamo s to novo organizacijo temelje naši boljši bodočnosti in ustvarjamo najtesnejšo vez z združenji. Kako zrahljano je stanovsko življenje brez skupne vezi, brez združevalca, to smo uvideli vsi tačas, ko je takorekoč vse naše organizacijsko delo ležalo na mrtvi točki, v kolikor ni napočila bolj razgibana doba vršečih se skupščin, ki so bile določene na osnovi novih pravil. Današnji dan pa nas navdušuje in usposablja za novo delo in se postavlja kot mejnik med obrtniško preteklostjo in bodočnostjo.

Občni zbori združenj, katerih sem se udeleževal — imel sem čast osebno prisostvovati sedemnajstim, so mi vsi prikazali naljubnejšo potrebo skorajšnje ustanovitve te naše vrhovne organizacije, ki naj bo verma zastopnica obrtniških interesov in teženj, obenem pa tudi zaščitnica vseh upravičenih želja. Tudi ostali gospodje člani uprave, ki so se kot odposlanci uprave udeleževali teh zborovanj, so prišli do istih zaključkov. Obrtništvo je trpelo in trpi danes bolj kot kdaj poprej pod težo neznosnih javnih davkov, pomankanja dela, vsled sušmarstva, ki se naravnost predrzno razširja in dobiva uprav. epidemičen obseg, vsled nelojalne konkurence, ki je plod težkih razmer in podobnega. Le tesno sodelovanje vsega obrtništva za zboljšanje obstoječih razmer nas bo moglo privedi boljšim časom nasproti in le utrditev hotenja do spoštovanja zakonov in zakonskih predpisov nam bo moglo zatreti viso nelegalno razpasenost, ki tako bremeni naš stan.

Sodelovali pa nismo le pri skupščinah združenj, sodelovali smo vsepovsod, kjerkoli je bila potrebna in upravičena naša navzočnost in kjerkoli so se obravnavala vprašanja, ki zadevajo našo bit. Pa vsa ta naša prizadevanja niso vselej rodila zaželjenega uspeha, ker naša skupna sila je bila na škodo naše skupne stvarj cepljena in baš ta videz je marsikdaj sprečeval večje ugodnosti. Vendar je prišla doba pomirjenja, ko je za nami ono pereče vprašanje, ki nas je v marsičem skupnem razdvajalo, da smo bili potem vsi sku-

paj oškodovani. Prepričan sem in upam, da bo delo okrožnega odbora razblinilo tudi vse begajoče predsodke in bo vodilo k skupnosti in solidarnosti obrtništva, uvidevaločega zgolj en glavni cilj — obrtniški blagor.

Ker tajništva nismo imeli, zato sem vezan podati sam poročilo o dosedanjem delovanju Pripravljalnega okrožnega odbora. Vse glavno delo se je sukalo okoli medsebojnega obveščavanja in udeleževanja občnih zborov združenj, kjer smo dajali nasvete in navodila. Občne zbere nam je javilo med dosedaj 39 vršečimi se, 38 združenj. Od teh sem se jih udeležil osebno 17, kakor sem že uvodoma omenil, ostalim pa so prisostvovali razni gospodje člani uprave odbora. Dopisov in poročil smo prejeli v času od zadnje seje pa do danes 69, odposlali smo jih pa 42. Važna so

podpore. Dalje smo dali zbornici svoje mnenje glede rubeži in prodaje zarubljenih predmetov obrtnikov, glede postreženega izterjevanja neposrednih davkov, zaplembe denarja obrtnikov davkoplačevalcev v njihovih blagajnah in prosili, da se zavzame za omilitenje izterjevalne prakse.

To naj bo kratak pregled v dosedanje delo, ki pa se ni moglo zaenkrat krepkeje razvijati, ker se ni imelo prave in zakonite podlage, ki je bila dana s potrditvijo pravil.

Gospoda! Dovolite mi, da se pri tej priliki dotaknem vprašanja obrtniških teženj, v kolikor so mi bila ta sporočena in sem jih imel priliko čuti na zborovanjih. Važno je zato, da bomo takoj v početku znali usmeriti naše delo, da pokažemo našim članicam resen in odločen namen pravega zastopstva, do

previsoko odmerjena pridobitna njih bremene prav itako kakor tovariše drugih strok.

Kleparji in sobo-črkoslikarji, pleškarji in ličarji so med drugim na svojih zborovanjih tretirali vprašanje določitve razmerja vajencev in pomočnikov ter odmero nagrade vajencem. Znano je, da so se začele delavske zbornice živahno zanimati za to vprašanje in so stavile že svoje predloge, ki pa so taki, da se jim bomo morali upirati in pravočasno staviti svoje. Nikakor ne gre, da bi moral mojster v prvih dveh letih vajenca za delo nagraditi, ko je dokazano, da izgubi mojster z učenjem mnogo dragocenega časa, nasprotno, da napravi vajenec v teh dveh učnih letih tudi precej škode. Kako pride mojster do plačila, če vzamemo v poštev, da je treba šoloobiskujočega staršem vzdrževati.

Težke so brige fotografov, ki so utrpeli skoro na vsem zaslužku vsled sušmarstva, ki je v njihovih stroki z razvijajočimi se amaterstvom naravnost neznošno razpaseno in ima danes že vsaka drogerija in fotomanufaktura pravico izdelovati kopije, ki jih amaterji navadno dražje prodajajo. Tudi pokrajinska fotografija trpi po amaterjih in nikakor ni prav, če se najdejo še društva, ki dajejo celo javne razpise v časopisje za odkup amaterskih pokrajinskih negativov. Kar se tiče portretne fotografije (mnenja sem za legitimacijo) moram ugotoviti lepo zaslugo naše zbornice, ki se je krepko zavzela za naše tovariše fotografe. Pobiranje luksuznega davka (10 odstotkov od fakturne vrednosti) na razglednice je nesmišlj, zlasti za pokrajinske, ki služijo za povzdigo tujskega prometa. Smatram, da je potrebno napraviti primerne ukrepe, da se iz seznama luksuznih predmetov črtajo papir, karton in razglednice. Dalje stoji naša fotografija na stališču, da je treba diferencirati plače vajencem z ozirom na njih različne obrti.

Naši knjigovezi in izdelovalci galanterijskega blaga in kartonaznega blaga imajo primeroma iste težnje, kakor nekateri pripadniki drugih strok, namreč, da jim odvzamejo vse delo in zaslužek raznih javnih zavodov, kakor poboljševalnice, kaznilnice in drugi, ko se izdelujejo nekatera dela vprav na trgovski način. V državnih zavodih in kaznilnicah ter podobnem je treba na vsak način prepovedati dela, ki spadajo v delokrog prizadetih.

Združenje pletilcev, eno najmlajših naših združenj, preživlja pravo katastrofo, ker pletilstvo kljub najrazličnejšim intervencijam po zbornici in banski upravi kakor po poslancih ni bilo vnešeno v zakon kot rokodelski obrt in ni pripoznano kot tak. Posledica tega je, da se vsepovsod, kjer manjka zasluzka, goji pletilstvo po hišah kot domača in svobodna obrt ali industrija, ki izpodkopa temelje resnemu pletilstvu in ustvarja najbolj umazan primer nelojalne in umazane konkurence. Stalno izrabljajo to razne tvrdke in zastopstva pletilnih strojev, ki dajejo celo brezplačen pouk za odkupljeni stroji. Da se torej obvaruje pletilska obrt pred propadom, da se dvigne kvaliteta produkcije, da se prepreči zaplavljanje narodne premoženja s hiperprodukcijo izdelkov, da bo mogoče zaščititi pletilski obrtniški stan v socialnem in gospodarskem obstoju, da temu stanu damo mož-

Filip Pristou

SVETNIK ZBORNICE TOI IN PREDSEDNIK OKROŽNEGA ODBORA OBRтNIŠKIH ZDRUŽENJ V LJUBLJANI

poročila o občnih zborih posameznih združenj, ki odkrivajo odboru težnje posameznih strok in so direktive za bodoče delo odbora, ugotoviti pa moram na žalost, da so nekatere zadruge malobrižne in da nam prepisov zapisnikov kljub vljudni prošnji niso poslale. Ho je le njim na škodo! Na tem mestu naj ugotovim, da se je takoj po prvi seji Pripravljalnega odbora zglasilo Združenje grafičnih podjetij in je prijavilo svoj pristop, kar kaže, da se združenje zaveda važnosti te nove ustanove. V najpriščnejših poslovnih zvezah smo bili ves čas z okrožnimi odbori v Celju, Mariboru in Novem mestu in smo med seboj izmenjali marsikatero dobre misli in nasvete. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo nas je tudi informirala o vseh važnejših vprašanjih, ki zadevajo obrtništvo in smo ji stavili svoje predloge in mnenja. Naglasim naj, da sem se po želji zbornice udeležil sestanka, na katerem se je razpravljalo ob priliki banovinskega in državnega proračuna o sprejemanju zakona o državni trošarini na vino in žganje in da so ob tej priliki interese in iz vrst gostilničarjev naglasili važno potrebo sodelovanja ostalega obrtništva pri njihovih vprašanjih in solidarnega podpiranja, utemeljujoč, da so vsi stanovi drug od drugega odvisni in potrebni moralne

kateroga se bodo lahko vselej z zaupanjem obračale.

Da navažam po strokah!

Zidarski mojstri in studenčarji trpe vsled sušmarstva. To sušmarstvo je v tem, da nekateri mojstri izposojujejo svojo firmo proti včasih naravnost malenkostni odškodnini. Treba je uvesti kontrolo in priljubljanje pomočnikov z učnimi spričevali in pomočnikov brez učnih izpričeval. Uvede naj se dalje celotni sistem prevzemanja del.

Mizarji zahtevajo odločno, naj se prepove industrijam njihovih strok imeti vajence, češ, ker je toliko in toliko številno mizarjskih pomočnikov tuzaposlenih, ponaševč ravno vedno bolj razširjenje industrije. Nelojalna konkurenca se naravnost bohotno širi v vrstah mizarjev. Mizarjski obrtniki vselej radi pokažejo svoje solidne izdelke na velesojmski razstavi, ki tvori naravnost nujen privesek celi razstavi, pa jim to ne bo mogoče, ker velesojmska uprava neupoštevajoč vedno težje prilike v mizarjski stroki ne pristane na znižanje najemnine razstavnim prostorom. Ker je vsaka razstava obrtniških izdelkov eminentno važnega pomena za ugled našega obrta, bomo morali pokreniti korake, da tudi mizarji ne izostanejo z razstave. Rubež orodja in strojev in

nost strokovne predizobrazbe z po obrtnem zakonu predvideno usposobljenostjo, pokreniti moramo vse korake, da dobi ta panoga svojo zakonito podlago in da bo priznana kot obrt.

Kotliko drugih težnj bi še lahko navedel, navajam pa te le za primer, da uvidite gospodje, kako važne naloge nas čakajo pri vsem našem delu.

Odgovorna je naša naloga pred obrtništvom, odgovorna pred njihovimi korporacijami, odgovorna pa tudi na podlagi pravic. Mnogo dobre volje in resnega dela bo treba, da bomo v tej najtežji eri gospodarskih razmer mogli doseči vsaj zadovoljivih uspehov, dokler ne pride do perturbacije sedanjih desolantnih razmer in nam bo uglašena pot za delo.

Tovarištvo, iskrenost in medsebojno podpiranje naj nam bodo osnovne vrline, da bo imelo delo v harmoniji zaželjeni uspeh v naš ponos, ugled Okrožnega odbora in dobrobit obrtniškega stanu.

Sloga in enakost pa naj nas spremljata povsod in s tem geslom in ponovnim pozdravom na vse Vas navzoče zaključujem svoje poročilo.

*

Po govoru, ki je bil sprejet z najtoplejšim odobravanjem, je imenovan predsednik g. Pristou za zapisnikarja g. Martinčiča, za overovatelja pa gg. Urbasa in Primožiča.

V imenu občine je nato pozelel novi organizaciji največjih uspehov g. dr. Rupnik, ki je poudarjal, kako važna je zlasti zato, ker je Okrožni odbor direktno podrejen ZTOI. Ker je članstvo obligatorno, bo mogoče organizacijo izvesti do zadnje osebe, zato pa tudi obligatornost otvarja vrata največji avtonomiji obrtništvu. Garancija za uspeh je pa tudi izkušeni organizator g. Filip Pristou, ki se mu gotovo posreči, da bo okrožni odbor uspešno deloval.

V imenu Zbornice TOI je govoril podpredsednik ZTOI g. Josip Rebek, ki je v obširnem in stvarnem govoru očrtal stremeljenja vsega obrtništvu za izpopolnitev svojih organizacij. Nanižal je vse pomembnejše naloge okrožnega odbora, tako v pogledu davčnih zadev, socialnih in drugih dajatev obrtništvu, v šušmarstvu in njega zatiranju. Povdaril je važnost naloge, ki jo bode moral izvesti Okrožni odbor (O. O.) za strokovno naobrazbo obrtnikov. V tem pravcu naj čim tesneje sodeluje z Zavodom za pospeševanje obrti pri Zbornici TOI. Veliko pažnjo bo moral O. O. posvečati izpopolnitvi strokovne sposobnosti obrtništvu v pogledih na kalkulacijo, tudi pri vzgoji vajencev manjka obrtniku pojem prave pedagogike.

»Z oživitvorenjem kreditnega, produktivnega in nabavnega zadrugištva med obrtništvom, je vezana posebna panoga naloge OO«, je izvajal. »Tudi skrb za obrtni naračaj ne sme biti zapostavljena in O. O. naj dvigne samozavest obrtnika ter medsebojno spoštovanje in odkritosrčno tovarišstvo. Druži naj nas stanovska zveza in razpleta naj se poštena ter zdrava konkurenca.«

Z zagotovitvijo vse podpore ZTOI je zaključil svoj lepo poročilo ob vse splošnem in navdušenem odobravanju.

Podpredsednik okrožnega odbora g. Fran Igljič je poudarjal, naj obrtnišstvo na novo svojo organizacijo ne stavi nedosegljivih zahtev ter naj se vedno drži zakona in obširnjo razpravljal o težki nalogi Okrožnega odbora.

Ko se je predsednik g. Pristou zahvalil govornikom, je prečital dekret ZTOI, ki so z njim v Okrožni odbor imenovani naslednji gg.: za predsednika Filip Pristou, za podpredsednika Fran Igljič, za člane uprave pa Franc Batjela, Miroslav Urbasa, Ferdo Primožič, Ivan Bizjak, Jernej Hlebs, Anton Poljšak, Jernej Perdan, Avgust Martinčič, vsi iz Ljubljane, ter Ivan Lenarčič iz Ponikev pri Dobrem polju, Ivan Mandeljc iz Kočevja, Marij Segolin z Jesenic, Rok Berlič iz Št. Vida pri Ljubljani, Tomo Homar iz Kamnika, Josip Šiška iz Kranja, Anton Petkovšek iz Logateca, Avgust Primožič iz Tržiča, Ivan Lotrič iz Škofje Loke ter Silvester Golmajer iz Ljubnega. Prav toliko je imenovanih namestnikov, za člane nadzorstva so pa imenovani gg.: Josip Sluga, Franc Repič in Angelo Battelino iz Ljubljane, Ivan Bajcar iz Zagorja, Ivan Šorli iz Gore nje vasi nad Škofjo Loko, Tomaž Godec iz Bohinjske Bistrice in toliko namestnikov.

Po § 20 pravil ima ožja uprava Okrožnega odbora 10 članov, ki stajnujejo v kraju, kjer ima Okrožni odbor svoj sedež, v širši upravi je pa 20 članov. Služba članov Okrožnega odbora je častna, pač pa dobijo zunanji člani povrnjene potne stroške. Na predlog podpredsednika g. Igljiča je bil nato izvoljen soglasno za blagajnika gospod Miroslav Urbasa, za tajnika pa g. Ferdo Primožič, za predsednika nadzorstvenega odbora pa g. Angelo Battelino.

Zborovalci so nato spremenili pravila v toliko, da traja funkcijska doba tri leta namesto enega. O nastavitvi pomožnega osebja se je razvila daljša debata. Za službo tajnika je prišlo 48 prošelj. Med prosilci so trije doktorji, en inženjer, 16 uradnikov in 3 uradnice po poklicu, dva trgovca, dva obrtnika, 7 bančnih uradnikov, 2 rezervna oficirja, 2 upokojena računarsvetnika, 2 upokojena davčna nadsvetnika, upokojeni davčni kontrolor, inspektor fin. kontrole, en upokojeni računski revident in en upokojen nadsvetnik itd. Po končani debati je bil imenovan za tajnika g. Ciril Šubič, za pomožno moč pa gđ. Stresen. Sledila je debata o proračunu, ki izkazuje izdatkov 102.100 Din in 6600 Din primanjkljaja. Zlasti so zborovalci razpravljali o članarini. Uprava je predlagala letnih 15 Din za člana, kar je bilo tudi odobreno. Vsi govorniki pa so bili soglasne mnenja, da bi se prispevki diferencirali tako, da bi trdnejši obrtniki plačevali več kakor šibkejši. Sklenjeno je bilo, da se prepušti združenjem, kako porbirajo članarino, samo da kvota znaša določeni znesek. Proračun je bil sprejet z vsemi glasovi razen enega glasu.

Pri raznoterostih so bili sprejeti predlogi g. Martinčiča glede obrtnega šolstva, predlog g. Ivana Bizjaka glede uredbe o številu vajencev v primeri s številom pomočnikov, predlog podpredsednika g. Igljiča glede zatiranja šušmarstva in glede omiljenja prakse pri iztirjevanju davčnih zaostankov, opustitve rubežni orodja in stro-

jev. Sprejet je bil soglasno tudi predlog g. Mandeljca, naj se osnuje poseben odsek za proučitev vprašanja fakultativnega zavarovanja mojstrov. Sprejet je bil nadalje predlog g. Miroslava Urbasa, da bi se davčna politika v državi usmerila v pravcu uvedbe eksistenčnega minimuma od najmanj 12.000 Din letno, predlog g. Batjela glede omiljenja prakse pri inspekciji čela, predlog g. Poljšaka glede izvrševanja obrtniških del v delavnicah mestne občine ljubljanske, predlog g. Ferda Primožiča glede potrebe ukinitvenja zgradarine za obrtnike po manjših krajih, predlog g. Josipa Šiške glede imenika šušmarjev, predlog g. Lenarčiča glede potrebe pavšaliranja pridobnine, nadalje podoben predlog g. Perdana ter predlog g. Lotriča glede predavanj in izobrazbe obrtništvu in obrtnega naraščaja. Nadalje je bil sprejet predlog g. Hlebsa, naj se samoupravne doklade diferencirajo, predlog g. Segolina proti rokodelskemu delu v zavodih in ustanovah državnih in samoupravnih edinic, predlog g. Urbasa glede znižanja obrestne mere in predlog g. Golmajerja, da se z zakonom zajamči popolna avtonomija okrožnih uradov za zavarovanje delavcev pod direktno kontrolo banskih uprav.

Podpredsednik Zbornice za TOI g. Rebek je ob zaključku čestital Okrožnemu odboru k velikemu delu, ki ga je izvršil v tako kratkem času. Po udarjal je, da so boji zaradi ločenih in skupnih zbornic končani. Obrtništvu naj se pa zopet vrne složno k skupnemu delu. Okrožni odbor je prav za prav ločena zbornica, zato pa pozabimo nasprotstva in delajmo za napredek vsega stanu.

Celotno zborovanje je poteklo v najlepšem soglasju in prepričani smo, da združujejo to važno ustanovo moške, ki jim je složno delo za napredek našega obrtništvu najvišji cilj.

Tudi mi pozdravljamo to korporacijo ter iskreno želimo najboljšega in plodonosnega uspeha.

Uredništvo.

Ljubljanski občinski proračun

(Odločen nastop obrtniških zastopnikov v občinski upravi in obrambo obrtnih pravic.)

O proračunu mestne občine ljubljanske za leto 1933, je razpravljala preteklo sredo dne 19. aprila t. l. občinska uprava. Iz vsakega proračuna se ustvarja nova slika dela v občini in upravičeno se med javnostjo pričakuje njegova razprava in tudi naše obrtništvu je mnogo zainteresirano na razvoju tretje prestolnice.

Naloga občinske uprave je, da ne posveča samo enostranske svoje pozornosti, pač pa mora biti v vsakoletnem proračunu zapopadeno poleg lastnega gospodarskega vzdrževanja tudi vse, ki se nanaša na socialno skrb, znanost, kulturo in zdravstvo.

Letošnji proračun predvideva 57 milijonov 826.606 Din izdatkov in ravno toliko dohodkov. Največji del dohodkov prihaja iz občinskih davščin, talks in doklad in se njih odmera ni bistveno izpremenila.

Pri zanimivi razpravi v občinski seji so živo sodelovali tudi predstavniki obrtništvu. Poročilo tovariša Rebeka objavljamo na drugem mestu. Prav tako odlični nastop je bil pa tudi ostalih naših tovarišev, kjer naj imenujemo gg. Urbasa, Zajca, Sterka, Lombarda. Pravilno je, da se tudi ob takih prilikah čuje glas obrtnika in da je baš on tisti konstruktivni element, ki gradi in sodeluje pri tako važnih upravah, ne pozablja pa težnje svojega stanu.

Iz poročila obč. svet. Josipa Rebeka posnemamo nastopno:

I. Splošen pogled na občinske davščine.

Pri obravnavi občinskega proračuna za l. 1933. smatram potrebno, da premostrimo nekoliko tudi položaj naših gospodarskih slojev v pogledu na njih težnje do občine same kot takle.

Gospodarski sloji našega mesta življajo v tej dobi najtežje čase. Kupna moč konzumenta je padla na najnižjo stopnjo, zaslužek je pa tako malenkosten, če že smemo istega sploh kot zaslužek imenovati. Davčne in socialne dajatve so se pa v primeri s prejšnjimi leti izdatno dvignile. Res je, da izgleda, da je občinska uprava pri sestavi letošnjega proračuna posvečala veliko pažnjo, da ne bi nastopala z novimi bremenami, vendar so ti momenti

kolikor toliko navidezni, ko dobro vemo, da večji del javnih bremen, ki jih nosijo naši gospodarski sloji, niti niso upoštevani v našem proračunu. Predloženi proračun sicer ne uvaja novih davščin, a breme mestne trošarine občuti le predvsem domač trgovec in obrtnik.

Ne izključujem ugodnosti, ki jih črpa občina na račun te davščine, vendar višinski donos nekaterih trošarinskih postavk mora biti tudi v skladu s konkurenčno sposobnostjo naših podjetij do drugih v državi.

Tako naj omenim trošarinsko postavko za uvoz cvetja in lepoticja, ki onemogoča našim trgovskim vrtnarjem vsako konkurenco. Zagreb in Beograd imata ta predmet dokaj nižje tarifiran in finančni odsek bo moral skrbeti za prihodnje leto, da zniža to vsaj na polovico.

Omenil sem že, da nosi podjetnik največ socialnih bremen in prav je, da se s tega mesta spomnimo onega velikega socialnega črta, ki ga ob vsaki priliki rad izkazuje naš obrtnik in trgovec do socialno šibkejšega in pomoči potrebnega občana. Nikakor pa ne gre napanjati lok tudi na tej strani. Občina je poklicana, da zavrne take zahteve in uredi pravično razdelitev podpor. Hvalevredna je bila ustanovitev Pomožne akcije v Ljubljani, kjer z največjim prispevkom sodeluje naša občina ob strani drugih karitativnih društev. Cilj te ustanove naj trajno obstoja za dobo večje brezposelnosti. S prispevki na račun pribitka od zaposlenega osebja so pa naši gospodarski krogi dokazali največje razumevanje važnosti te akcije. Je pa to tudi poslednja možnost v dajativah, ki jo morajo utrpjeti pri sedanjih nepovoljni konjunkturi.

Kot indirektna davščina, ki pa v obilni meri posega v gospodarsko konjunkturo naše obrti in industrije, je pa cena električnemu toku. Z zadovoljstvom ugotavljam, da je uprava elektrarne v preteklem letu pristala na moj predlog in pristopila k znižanju cene pogonskega toka tudi za malo obrt. Sicer videznega uspeha za posameznega konzumenta to ni, vendar podjetju pa to le prinaša občuten manjko.

Tako vidimo, da utrpi elektrarna pri znižanju pogonskega toka za malo obrt, ki zaenkrat znaša samo 0.25 Din na Kwh 75.000 Din.

Za razsvetljava pisarn in obratnih prostorov se je do lanskega leta zaračunaval tok po 6 Din za Kwh. Uspešno nam je tudi v tem pogledu, da se je ta cena znižala kar za cel dinar. In tudi to znižanje doprinese 450.000 Din manj dohodkov.

Poleg teh izpadov na dohodkih pa utrpi mestna elektrarna nad 340.000 Din manjšega donosa vsled pocenitve toka za cestno železnico, ki se je znižal od 1.30 na 0.90 Din. Skupaj z znižanjem toka Narodnemu gledališču od 3 Din na 1 Din Kwh v znesku 80.000 Din, pomeni to letnega izpadka 945.000 Din za elektrarno.

Žal, da se je na ceno električnega toka uvedla z lanskim letom banovinska trošarina 0.75 Din Kwh, ki ugodni efekt v korist konzumenta bistveno celo poslabša. Mestna elektrarna gubi na svojem donosu, konzument pa občuti podražitev.

Tudi tu se bo morala posvetiti najboljša volja in z izdatnejšim znižanjem električnega toka dvigniti racionalizacijo naše obrti, trgovine in industrije.

Letos se ponovno uvaja diferenciacija občinskih doklad. Ta način odmere smatram za najbolj pravičnim in prosim slavni občinski svet, da podpre gospoda župana v tej upravičeni zahtevi.

II. Položaj obrti v občini.

Po stanju z dne 31. decembra 1931 je bilo v Ljubljani rokodelskih in prostih obrtov skupno 1744.

Trgovinskih obrtov je bilo skupno 1698, koncesioniranih obrtov pa 652. Na tovarniški način izvrševanih obrtov je bilo skupaj 44.

Z novim obrtnim zakonom, ki je stopil v veljavo dne 9. marca 1932, predpisana revizija in nova registracija vseh obrtov je izvršena in so v 6 novih registriranih vpisani vsi prijavljeni obrti v skupnem številu 4025, od teh odpade na trgovinske in ostale obrte 1854, na rokodelske 1676, na koncesionirane pa 445.

Po posameznih strokah je: trgovin z mešanin, specerijskim in kolonijalnimi blagom 265, trgovin z manufakturo 57, z modnim blagom 32, s konfekcijo 23, s čevlji 34, s kolesi in avtomobili 27, branjerij je 73, sejmarjev 70, trgovskih agentur 89, izdelovalcev pletenih 36, prevoznikov 70, knjigotročev 22, sodavičarjev 6, stavbnih podjetnikov 29, a ostalih trgovinskih in prostih obrtov pa 1021.

Brivcev je 80, čevljarjev 142, sobočrkoslikarjev in pleskarjev 82, fotografov 37, kleparjev 38, ključavničarjev 37, krojačev, krznarjev, rokavičarjev 147, krojačič 135, kovačev in podkovačev 116, mehanikov 42, mesarjev in klobasničarjev 139, mizarjev 47, modistik 48, peklov 40, slaščičarjev in medičarjev 32, izdelovalcev perila 20, tesarjev 15, elektroinstalaterjev 26, zidarjev 23, stavbnih mojstrov 30, vodovodnih instalaterjev 25, ostalih rokodelskih obrtov je 490.

Na tovarniški način izvrševanih obrtov je skupaj 50.

Po novem obrtnem zakonu je namreč razločevati le 4 skupine obrtov, t. j.: 1. koncesionirane, 2. rokodelske obrte, 3. trgovske in ostale, t. j. vse proste in 4. industrijske obrte. Razlike med trgovskimi in prostimi obrti po starem zakonu novi obrtni zakon ne pozna več.

Po prehodnih določilih novega zakona je bilo izvesti revizijo vseh obrtnih listov in koncesij, ter vse tiste obrte, ki se res izvršujejo, nanovo registrirati, vse obrti, ki se ne izvršujejo več pa brisati. Zato je število obrtov v letu 1932. odnosno 1933 precej manjše od prejšnjega leta, ker je bilo veliko primerov, da so lastniki obrti pomnili, se izselili, iz kakršnegakoli vzroka obrt opustili, odjavili pa ne. Tako se je izbrisalo dosedaj 990 obrti. Izbrisalo pa se jih bo še nekaj nad 100.

Od januarja 1932 pa do današnjega dne je bilo nanovo izdanih pooblastil in dovolil skupno 776.

K prejšnjim 37 obrtnim združbam sta prišli dve novi, t. j. Zveza industrijev in Zdržba pletilcev.

Od vseh 60.494 v letu 1932. protokolaranih spisov je dobil obrtni oddelek 6037, do 19. aprila 1933 pa od 18.940 spisov 2337 spisov.

Iz tega poročila sledi, da ima naše mesto lepo razvito in uspevajočo obrt. Vsled tega je potreba tudi, da občinska uprava posveča vso skrb za razvoj in prosperiteto naše trgovine, obrti in in-

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

dustrije. Svesti si te vzvišene naloge smo vstavlili že lansko leto v proračunu znesek 50.000 Din za obrtno pospeševanje, ki je ostal v celoti neizrabljen. Tudi letos imamo enaki znesek vstavljen v proračunu pod partijo 61. X. poglavja. Želim, da se oba zneska zavarujeta edino namenom, katerim sta posvečena, tako, da ima tudi domače obrtništvo finančno zagotovilo na skrbi občinske uprave za njega napredek in izobrazbo.

Za pospeševanje obrtnega nadaljevalnega šolstva je rezerviran znesek 120.000 Din, s katerim podpira občina te važne šole, poleg tega pa tudi šolam še brezplačno najemnine, kurjavo in razsvetljavo. Priznati moramo veliko skrb in žrtve občinske uprave do teh šol, vendar obrtnonadaljevalno šolstvo v našem mestu še zdaleka ni preskrbljeno tako kot bi moralo biti.

Predvsem nam manjka šolska zgradba, posvečena izključno namenom obrtnega šolstva. Mnogo se je govorilo že na tem mestu o tej zgradbi, da celo lansko leto in predlani leto se je predvidevalo nabetje posebnega posojila v iznosu 200.000 Din, ki bi naj omogočilo vsaj delni početek tega prepotrebne poslopa. Prostor za to zgradbo ima občina že poleg sedanje srednje tehniške šole, potrebno je samo dvigniti lokacijo, da se zanimanje in gradnji poslopa dvigne. Občina mora v tem pogledu prednjačiti.

Letos se zgradi palača Trgovske akademije. S preselitvijo te šole v nove prostore ostanejo prostori, ki jih je le-ta dosedaj posedala prosti in prav bi bilo, da se skuša angažirati iste za glavne panoge našega obrtnonadaljevalnega šolstva, ki bi si vsaj delno opomogli z izboljšanimi učnimi prostori. Vzporedno s tem naj gre pa akcija, okrepjena s sodelovanjem zainteresiranih faktorjev, tako banovine, kot Zbornice TOI in obrtniških združenj, da pride celotno obrtnonadaljevalno šolstvo pod skupno in lastno streho, moderno urejenega učilišča.

Obrtniški vajeniški dom.

Skupaj s pomočjo banovine in Zbornice za TOI se je ustanovil v Ljubljani Obrtniški vajeniški dom. Mestna občina je podprla to novo socialno institucijo našega obrtnega naraščanja z izdatno vsoto 35.000 Din. Poleg te vsote pa tudi tej ustanovi tudi brezplačno najemnine vseh prostorov, kurjavo in razsvetljavo.

Sušmarstvo.

S skrbjo za razvoj naše obrti in trgovine v mestu pa rase tudi odgovornost občine na zakoniti zaščiti teh gospodarskih panog. Občina kot obrtna oblast prve stopnje mora storiti vse, da se zaščiti legalna obrt in trgovina od neupravičenih izvrševalcev, ki danes ob splošni gospodarski stagnaciji občutno posegajo v obrt. Obrtnik in trgovec morata nositi vso težo davčnih bremen in socialnih dajatev. Njih nihče ne preze, kadar je treba trkati na vrata dobrih src in usmiljenja. Da bi se pa jih zaščutilo vsaj toliko, kolikor jih zakon brani, bi našli tudi pravo razumevanje, da se nas upošteva. Žal pa vidimo baš nasprotno.

Obrtni odsek občinske uprave je postal pravi anahronizem. Odvzete so mu vse možnosti uspešnega delovanja. Le zaslišuje se ga še pri prošnjah za podelitev raznih vintotočev in buffetov. Pa tudi tu ne zaležejo njegovi predlogi. Mirno se pa gleda, kako predirno se razvija krošnjarstvo in na veliko cvete sušmarstvo. Pač pa bo hitro zasledovan soliden podjetnik, če ima le nekoliko čez čas odprt svoj lokal. Brez vsakih posebnih ovir, čeprav je strogo prepovedano, se sprehajajo po mestu razni krošnjariji in razpečavajo pred očmi poklicnih čimteljev in prodajajo svojo robo večkrat v občutno škodo nevesčega kupca.

Sušmarja se mirno pusti, da izvršuje pred očmi oblasti razna dela in na ovadbe se ga prav značilno zaslišuje. Lahko bi vam navedel mnogo primerov, omejim se samo na nekatere. Ta-

ko mi je znano, da je prijavilo neko podjetje tovarniški obrat, dasi po obsegu ni imelo znakov tovarne, a prijavilo se je le zaradi tega, ker je manjkala usposobljenost lastnika. Ker se je to podjetje pničelo pečati tudi z raznimi rokodelskimi deli, je prizadeto obrtno združenje ovadilo dotično podjetje zaradi neupravičenega izvrševanja dela. Lastnik je hitro vložil novo prijavo kot rokodelsko delavnico. Oblast je seveda tudi to prijavo sprejela, brez da bi zaslišala združenje. Tudi na to odločbo je sledila nova pritožba združenja. O tem opozorjeni lastnik je nato hitro vložil novo prošnjo za podelitev tovarniške koncesije in je bila ta koncesija tudi res podeljena. Tako se je pooblastilo v času 6 mesecev trikrat menjalo, dasi je bilo očitno, da obe prvi nista bili pravilno izstavljena.

Gospoda! Tak način postopanja se ne more odobravati! Tu je treba korenitega izboljšanja. Ako se bo še nadalje tako prakticalo, se upravičeno gubi zaupanje v oblast in veljavnost zakonov. Ni čuda tedaj, da upravičeni obrtniki, ki dnevno vidijo mnogo takih slučajev, obupava nad svojo eksistenco. Vsak sušmar se pa razvija in služi pred njegovimi očmi.

Ni pa še dovolj, da se rekrutirajo sušmarji iz brezposelnih, po večji del strokovno diskvalificiranih delovnih moči, sušmarji se tudi v vrstah mestnih nastavlencev.

Ustvarili smo poklicno gasilstvo, čigar kader tvorijo povečini profesionalci, ki naj bi v času nezaposlenosti vršili razna mala popravila pri mestnih zgradbah in pisarnah. Ne ugovarjam temu namenu. Vendar nikakor ne gre, da potem tak poklicni gasilec pride ter izvršuje razna rokodelska dela privatnim strankam, morda brez sumnje z uporabo mestnega orodja, da celo delavnice. Za ta primer je potrebno posvetiti nadzornim organom največjo pažnjo in za vselej izatreti vsak poizkus neupravičenega izvrševanja del po mestnih uslužbenih, krivce pa občutno kaznovati.

V zvezi s tem predlagam gospodu županu in občinski upravi kot nosilki obrtne oblasti, da odredi vse potrebno, da se sušmarstvo kolikor mogoče vestno in strogo zasleduje, postopa po zakonu na podane ovadbe, krivce pa občutno kaznuje brez vseh obzirov. Krošnjarenje po Ljubljani pa brezpogojno prepove.

Obrtni referat si mora ustvariti avtoriteto obrtne policije in čim tesneje sodelovati s stanovskimi združenji. Pri pomnjam pa, da s temi izvajanjimi nimam niti najmanj namena škodovati komurkoli na ugledu in položaju.

III. Dvig zaposlenosti z javnimi deli v občini.

V splošnem je potreba posvečati največjo skrb, da se domače obrtnike in trgovce pred vsemi drugimi upošteva. Delo v lastni režiji ni še nikdar donosalo posebnih koristi javnim institucijam. Ta način izvrševanja tudi ni fer napram onim, ki nosijo glavna bremena vseh dajatev v občini. Večkrat se pa tudi za njim skrivajo razne zlorabe, ki samo škodujejo občini in občanom.

Današnja gospodarska kriza sama dviga konkurenco med podjetniki in zato je tudi prav, da se njim tudi zaslišuje. Občina bo v svojo lastno korist storila dobro, da se čim bolj poslužuje upravičenih domačih obrtnikov.

Člen 10. Naredbe o občinskem proračunu za l. 1933. naj se dosledno izvaja, vendar s tem poudarkom, da se vsa rokodelska dela oddajajo posamič in samo strokovnjakom.

Seznam dobaviteljev mestni občini iz vrst trgovcev in obrtnikov naj se letno dopolnjuje. Tudi naj ne odločuje vedno najnižja ponudba, pač pa zdrava aritmetična sredina, pri čemer se je ozirati na to, da se more dobav udeleževati kolikor mogoče več solidnih oseb, pri katerih se morajo uporabljati domače delovne moči, domači produkti in pri katerih so mezde osobja socialno pravične.

Naši gospodarski sloji so pošteni in lahko trdim, da z zaupanjem zro v naše gospodarstvo. Pod sedanjo upravo vidijo, da se je storilo mnogo za dvig zaposlenosti in okras našega mesta. Sleherni se zaveda, da brez bremen do občine ne more iziti, vendar vsled tega tudi upravičeno pričakuje od nas, da smo pravični in da ga branimo. Naše delo mora vsled tega stremeti naprej in prav ima gospod župan, ki pravi: »Dajmo zaslužka in zaposlitev našim obrtnikom, trgovcem in delavcu, s tem se bo dvignila kupna moč in boljše se bo blagostanje občanov!« Pametne so te besede in naša dolžnost je, da v složnosti delamo za tem ciljem!

H koncu naj se dotaknem še težnji mojega okraja. V preteklem letu se je zgradil zbiralni kanal med šentjakobskim mostom in tromostovjem. Uredila so se obrežja in baš sedaj se nahaja v

gradnji monumentalno stopnišče pri Gerberju. Velike so te investicije, ki sicer bodo dobro služile v okras naše bele Ljubljane. Novi proračun ja ozko zasnovan. Mnogo težnji govori in kliče po izvršitvi. Tako predvsem zgraditev mostu čez Ljubljanico, pri Gerberju, ureditev Ribje ulice in naprava trotoarjev ob nabrežju. Pozabili ne smemo na naš pomosni sivi Grad, ki kliče stvaritelja po preureditvi. Zavedamo se, da vse to povzroča nove stroške in izdatke, a resno pričakujemo, da nam prihodnji proračun zagotovi te glavne izvedbe.

Prosim gosoda župana in finančnega referenta, da podpreta vse te predloge in izjavljam se, da bom glasoval za proračun v zavesti, da je zopet z njim storjeno veliko delo v korist in napredek naše bele Ljubljane!

Delovanje državne obrtne banke

Predlogi za ukinitvev podružnice v Ljubljani. — »Familijska banka«. — Zmanjšani dobiček kljub večji obrestni meri.

V nedeljo se je vršila v Beogradu VI. letna skupščina Obrtne banke kraljevine Jugoslavije, ki jo je vodil predsednik gosp. Milan Stojanović. Iz podatkov, ki so bili predloženi obnemem zboru, je razvidno, da je bilo lani zaproseno od strani obrtnikov za 89 milijonov dinarjev kreditov (l. 1931. za 104 milijone), odobrenih pa je bilo 51 milijonov dinarjev kreditov (1931 66.5). Za ljubljansko podružnico so iz poročila razvidni naslednji podatki: zaprosenih je bilo za 9.2 milijona dinarjev kreditov (l. 1931. za 7.1), odobrenih pa je bilo 5.2 milijona (4.2). Kakor je iz gornjih števil razvidno, se je obseg kreditiranja v ljubljanski podružnici nekoliko povečal. Kakor leta 1931., je bilo tudi lani pri ljubljanski podružnici največ kreditov odobrenih obrtnim kreditnim združenjem.

Skupni plasman zavoda se je dvignil od 105.5 na 106.6 milijona dinarjev. Od tega odpade na podružnico v Ljubljani 5.8 milijona dinarjev nasproti 1.3 milijona dinarjev ob koncu leta 1931. Kakor je iz gornjih števil razvidno, se je plasman pri ljubljanski podružnici več kakor četvrtini. Od plasmana v ljubljanski podružnici odpade na menični portfelj 2.9 milijona dinarjev (l. 1931. 1.1), na zadruge 2.6 milijona dinarjev (l. 1931. 0) in na tekoči račun 0.4 milijona dinarjev (l. 1931. 0.1).

Hranilne vloge so pri zavodu le za malenkost nazadovale, in sicer od 32.3 na 29.6 milijona dinarjev, kar pa je le v zvezi z dvigom naložb raznih fondov za zgraditev Obrtnega doma v Beogradu.

Čisti dobiček zavoda se je lani precej skrčil, in sicer predvsem zaradi večjih odpisov pri meničnem portfelju in pri vrednostnih papirjih. Zaradi tega se je uprava v uradništvom odrekla tantijem za preteklo leto. Pri meničnem portfelju je bilo treba odpisati glede na neizterljive iztožene menice 2.7 milijona dinarjev (l. 1931. 0.6 milijona dinarjev), kar predstavlja 2.5% plasmana (l. 1931. 0.7%). Pri vrednostnih papirjih pa je bil potreben odpis 1.2 milijona dinarjev. Skupaj je bilo odpisanih 3.9 milijona dinarjev. Zaradi teh znatnih odpisov se je seveda občutno skrčil čisti dobiček, ki znaša za preteklo leto 950.000 Din nasproti 3.170.000 dinarjev v l. 1931., 3.980.000 Din v l. 1930. in 2.560.000 Din v l. 1929. Centrala in posamezne podružnice izkazujejo za preteklo leto naslednji poslovni rezultat (dobiček je označen s +, izguba z -):

	l. 1932.	l. 1931.
	Din	Din
Centrala Beograd	+ 958.000	+ 3.048.000
Podružnica Zagreb	+ 227.000	+ 692.000
Podruž. Ljubljana	- 113.000	- 389.000
Podruž. Sarajevo	- 152.000	- 182.000

Iz gornjih števil je razvidno, da je ljubljanska podružnica lansko poslovno leto zaključila sicer z izgubo, ki pa je seveda mnogo manjša nego v l. 1931., ko je bila ustanovljena. Pokazalo se je, da se je deficit ljubljanske podružnice

v mnogo večji meri skrčil, nego deficit sarajevske podružnice, čeprav je bilo obratno predvideno, zakaj sarajevska podružnica je takoj začela poslovati s plasmanom od preko 6 milijonov dinarjev, dočim je bilo treba pri ljubljanski podružnici poslovanje pričeti skoro popolnoma iznova. Lani je imela ljubljanska podružnica že mnogo manj deficita nego sarajevska, čeprav je centrala v Beogradu pričakovala, da bo sarajevska podružnica že l. 1931. poslovala brez izgube. Glede ljubljanske podružnice so pričakovali mnogo slabši razvoj, nego za sarajevsko.

V debati se je na obnemem zboru zlasti poudarjalo, da bi morala država polagoma vplačati preostali ostanek glavnice v višini 11 milijonov dinarjev, kakor je bilo to določeno ob ustanovitvi zavoda. Nadalje se je razvila debata o obeh pasivnih podružnicah v Sarajevu in Ljubljani in so nekateri govorniki zahtevali, da se ukinejo, češ da deficit teh podružnic zmanjšuje možnost izplačila dividend. Predsednik g. Stojanović je nato odgovoril, da večina delničarjev žal po petih letih še ni razumela, da Obrtna banka ni bila ustanovljena za doseg čim večje dividende delničarjev. Podružnice niso bile ustanovljene zaradi dobička, temveč zato, da se preko njih izvrši kreditiranje obrtnikov. Delničar Milan Stojanović je govoril proti previsokim upravnim stroškom, dočim je Bora Kostić pripomnil, da je Obrtna banka postala »familijska banka« in bi bilo potrebno, da uprava poda ostavko. Pri glasu vanju se je izkazalo, da večina odobrava poročilo, nakar so se izvršile volitve v upravni odbor.

Dobave in licitacije

Komanda pomorskega zrakoplovstva v Divuljah sprejema do 18. maja t. l. ponudbe glede dobave smirka, klobučevine, železnih splint, žebeljev, žice, žag za kovino, motvoza, držajev za pile, vijakov itd.

Oddaja zgradbe vojaških objektov se bo vršila potom ofertnih licitacij dne 22. in 23. maja t. l. pri inženjerskem oddelku Komande savske divizijske oblasti v Zagrebu.

Zgradba in zavarovanje industrijskega tira. Dne 12. maja t. l. se bo vršila pri inženjerskem oddel. Komande savske divizijske oblasti v Zagrebu ofertna licitacija glede oddaje zgradbe industrijskega tira, dne 13. maja pa glede zavarovanja istega.

Oddaja zgradbe dvonadstropne stanovanjske hiše se bo vršila potom ofertne licitacije dne 5. maja t. l. pri gradbenem oddelku Direkcije državnih železnic v Ljubljani.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesantom na vpogled.

Obrtno nadaljevalno šolstvo v Ljubljani

Referat obč. svetnika Josipa Rebeka na diskusijskem večeru občinske uprave dne 21. aprila 1933.

Obrtno nadaljevalno šolstvo v Ljubljani ima 72-letno zgodovino za seboj. Vedno se je po danih prilikah skušalo to važno obrtniško institucijo zboljšati in baš v poslednji dobi se resno dela na tem predmetu s strani občinske uprave. Razvoj našega obrtništvu v mestu je v povojni dobi velik in prav je, da se s tolikšno pažnjo skrbi za napredek obrtnega naraščaja.

1. Splošni pregled obrtno-nadaljevalnega šolstva.

V Ljubljani obstoji danes 8 obrtno nadaljevalnih šol in sicer:

1. Splošna obrtna nadaljevalna šola na Vrtači.
2. Strokovna obrtna nadaljevalna šola za brivce, frizerje in lasničarje na meščanski šoli v Sp. Šiški.
3. Strokovna nadaljevalna šola za mehan. in tehn. obrti na Ledini.
4. Strokovna obrtna nadaljevalna šola za stavbne obrti na Cozjovi cesti (šola na Grabnu).
5. Ženska strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblač. obrti v Ljubljani pri Sv. Jakobu.
6. Obrtno nadaljevalna šola za umetne in moške oblačilne obrti na Prulah.

Poleg teh pravkar imenovanih šol, ki jih upravlja in vzdržuje Šolski odbor za obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani pod predsedstvom ljubljanskega župana, imamo v Ljubljani še dve obrtno nadaljevalni šoli za vajence in sicer:

1. Gostilničarsko obrtno nadaljevalno šolo, ki jo uporablja in vzdržuje zadruga hotelirjev, gostilničarjev in kavarnarjev v Ljubljani iz doneskov mestnega načelstva od davščine na prenočišča tujecev (14,67%) in ki je nameščena v gostilničarskem domu na Prulah.

2. Strokovna obrtno nadaljevalna šola za vajence grafičnih obrtov, ki jo vzdržuje in vodi organizacija tiskarnarjev.

Šolski odbor za obrtno nadaljevalne šole, kakor omenjeno, upravlja in vzdržuje 6 prvo imenovanih obrtno nadaljevalnih šol v Ljubljani in je na postavi novega obrtnega zakona (303) sestavljen na sledeči način: predsednik je predstojnik občine. Člani odbora so upravniki obrtno nadaljevalnih šol, dalje štirje predstavniki prisilnih združenj, dalje po eden predstavnik zbornica za TOI in Delavske zbornice ter šolski zdravnik.

Ta odbor upravlja obrtno nadaljevalne šole predvsem v finančnem pogledu, pa tudi v disciplinarnih zadevah ter nadzoruje v obeh ozirih te šole. Njegova glavna naloga je poskrbeti na podlagi letnega proračuna za zadostna finančna sredstva, ki so potrebna za vzdrževanje in uspevanje obrtno nadaljevalnih šol.

Kako šolski odbor pridobiva ta sredstva in kakšen je finančni položaj obrtno nadaljevalnega šolstva v Ljubljani, bom obravnaval kasneje.

V sledečem hočem navesti nekatere številke, ki naj predočijo obseg obrtno nadaljevalnih šol v Ljubljani. V letu 1932-33 obiskuje 6 obrtno nadaljevalnih šol v Ljubljani 1357 gojencev med njimi 353 vajenk. Na vseh 6 zavodih skupaj poučuje 65 učnih moči. Vseh razredov skupaj je 54; od 1357 gojencev, ki obiskuje obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani, jih je 154 iz ljubljanske okolice, ostali pa iz Ljubljane.

Pouk v šolah se vrši po dva popoldneva v tednu in sicer vsakikrat zbiranja po 4 ure. Šolsko leto traja od pričetka oktobra do konca aprila.

Z letošnjim šolskim letom je bila vpeljana v šole kot obvezen predmet na postavi uredbe ministrstva tudi sokolska telovadba.

Posvetiti hočem nekoliko besed posameznim obrtno nadaljevalnim šolam v Ljubljani, pri čemur bom na kratko opisal njihov postanek, razvoj, današnje stanje in obseg, število gojencev,

učiteljstva in zraven še nekatere druge zanimivejše podatke. Prva te vrste šola je bila ustanovljena leta 1861. Šola je bila združena s sedanjo nižjo realno ljubljansko. Poučevalo se je ob nedeljah in praznikih dopoldne prostoročno in geometrijsko risanje. Učni jezik je bil nemški.

Leta 1874. se je ustanovila za rokodelce z nižjo izobrazbo na sedanji mestni deški šoli obrtna pripravljalnica, ki pa ni bila v zvezi z obrtno šolo na realki. Enaka pripravljalnica je bila ustanovljena na 3. mestni deški osnovni šoli.

Leta 1883. se je obrtna nedeljska šola preosnovala v obrtno-nadaljevalno šolo z novim učnim načrtom in pravilnikom. Uvedli so se bolj praktični predmeti in pomnožilo število učnih ur, vsled tega se je poučevalo tudi ob delavnih zvečer.

Leta 1907. se je obrtno nadaljevalna šola preosnovala v tem smislu, da so se vse tri pripravljavnice združile z obrtno nadaljevalno šolo na realki. Učni jezik je bil deloma slovenski, deloma nemški.

Leta 1909-10 se je obrtno-nadaljevalna šola ponovno preosnovala in sicer v 4 strokovne nadaljevalne šole, ki obstojajo po tedanjih delitvi tudi še danes. Tako so nastale v Ljubljani:

Mestna hranilnica

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3, s podružnico na Miklošičevi cesti št. 13, je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji.

Ima vlog nad 430.000.000 Din, rezervnih zakladov pa nad 10 milijonov dinarjev.

Za pupilne naložbe pa sodni depozitni oddelek, za varčevanje mladine izdaja domače hranilnice, za pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute najkulantneje. Ta posel opravlja v svoji podružnici na Miklošičevi cesti. Telefon centrale št. 2016 in 2616, podružnice št. 2367, poštni čekovni račun centrale št. 10.533, podružnice št. 16.138.

Uradne ure za stranke so od 8—12.

1. strokovno nadaljevalna šola za mehansko tehnične obrti na prvi mestni deški osnovni šoli na Ledini.

2. Strokovno nadaljevalna šola za stavbne obrti na II. mestni deški osnovni šoli na Grabnu.

3. Strokovno nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti na bivši nemški deški osnovni šoli.

4. Splošna obrtno nadaljevalna šola na III. mestni deški osnovni šoli.

S tem je pa prenehala obrtno nadaljevalna šola na ljubljanski realki in se preselila na imenovane mestne deške šole. Istočasno se je uveljavil nov pravilnik in posameznim obrtnim šolam primeren učni načrt. Upeljan je bil slovenski učni jezik in odpravljen večerni pouk.

a) Strokovna nadaljevalna šola za mehansko tehnične obrti na Ledini.

Obrtno nadaljevalna šola na Ledini je redno poslovala od leta 1909 do 1914, ko je bil, kakor povsod drugod pouk prekinjen od leta 1920. Pred vojno se je poučevalo v 3 razredih (6 oddelkov), 165 učencev.

Število razredov od leta 1920 do 1932 se je gibalo med 8 in 15, letos jih je 10.

Število učnih moči v imenovanih letih se je gibalo med 8 in 17, še lani jih je bilo 16, dočim je bilo letos potrebnih samo 12 moči.

Število učencev od 220 do 390.

Na šoli so zastopane sledeče obrti: strojni ključavničarji, mehanikarji, elektrotehničarji, kovinski strugarji, livarji, navadni kovači, optiki in urarji, modelni mizarji, kolarji, instalaterji, puškarji, kovinostiskači, brusarji stekla, tehtničarji, kotlarji, pilarji, podkovski kovači, bandažisti, kirurgi, sodarji, radio-monterji, kovači orodja, ortopedisti, litografski strojniki.

Učni uspehi so razmeroma ugodni. Povoljni uspehi napram nepovoljnim stoje približno v razmerju, kakor 10:1.

Razmerje učencev v Ljubljani napram onim iz okolice je letos kakor 86:81. Lani 111:77, leta 1930-31 29:131.

b) Strokovna obrtno-nadaljevalna šola za stavbne obrti na Grabnu.

Zgodovina šole je ista kot ona obrtno nadaljevalne šole za mehaničarske tehnične obrti.

Od leta 1921 dalje pa do danes obstoja 12 razredov na zavodu. Število učencev pa se giblje v letih 1920-32 med 350 in 400.

Na zavodu se poučujejo sledeči učni predmeti: računstvo, spisje, geometrično risanje, projekcijsko risanje, strokovno risanje, kalkulacija, knjigovodstvo, tehnologija (kamen, les, kovine), stavbarstvo in državoznanstvo.

Vsem cenjenim naročnikom!
Da bo mogoče list redno izdajati, prosimo vse cenj. naročnike, da takoj poravnajo vso zaostalo naročnino.

Šola ima dva prva in dva druga razreda in pripravljalni razred, skupaj 5 razredov.

Število učencev se giblje od leta 1920-21 dalje pa do danes med 70 in 230 (največ leta 1928-29, 231), danes v šolskem letu 1932-33 jih je le 103.

Število učnih moči je bilo 3—6, sedaj samo trije.

Poučuje se 8 predmetov in sicer: učni jezik, pisanje, računstvo, obrtno spisje, obrtno računstvo, obrtna kalkulacija, obrtno knjigovodstvo, risanje.

Učni uspehi v posameznih letih so sorazmeroma ugodni. Lani je bilo 117 sposobnih, 6 nesposobnih. Leta 1930-31 106 sposobnih, 15 nesposobnih. L. 1929-30 165 sposobnih in 35 nesposobnih. L. 1928-29 175 sposobnih, 36 nesposobnih.

Število vajencev iz Ljubljane in okolice: letos 101 iz Ljubljane, 2 iz okolice, lani 118 iz Ljubljane, 5 iz okolice, leta 1930-31 113 iz Ljubljane, 8 iz okolice, 1929-30 187 iz Ljubljane in 12 iz okolice.

(Konec prihodnjic)

Obrtniška samopomoč v Ljubljani

Obrtniška samopomoč, reg. pom. blagajna v Ljubljani, mi je izplačala po smrti mojega soproga Graul Franca, mizarskega mojstra, pripadajočo posmrtnino hitro in kulantno, zaradi česar je dolžnost, da se temu uglednemu in za obrtnike koristnemu društvu tem potom najpristrčneje zahvaljujem. Istočasno priporočam to, posebno v današnjih časih tako prekoristno in važno ustanovo, vsem obrtnikom. Ljubljana, dne 20. aprila 1933. Graul Franciška, vdova mizarskega mojstra, Ljubljana VII, Zg. Šiška št. 90.

Zahvala. Po smrti moje soproge mi je izplačala »Obrtniška samopomoč«, reg. pom. blagajna v Ljubljani, Beethovnova ulica 10, posmrtnino, za katero je bila zavarovana, točno in kulantno, za kar se ji tem potom najtopleje zahvaljujem in to socialno ustanovo vsakemu obrtniku zelo toplo priporočam. Ljubljana, dne 10. aprila 1933. Sever Josip, kroj. mojster, Ljubljana VII, Celovška c. 8.

Tovariši obrtniki. »Obrtniška samopomoč«, reg. pom. blagajna v Ljubljani, Beethovnova ul. št. 10 (palača Zbornice za TOI, pritličje, levo), sprejema vse obrtnike, nameščence obrtnih podjetij in njihove svojce v pogrebniško zavarovanje pod zelo ugodnimi pogoji. Ustanova obstoja že od leta 1926 ter je do danes izplačala svojcem umrlih članov na pogrebninah že preko Din 700.000. — Priglasite takoj svoj pristop in priložite znamko za Din 3.— za odgovor.

Is organizacij

Združenje mizarjev v Ljubljani vabi vse gg. mojstre in pomočnike, naj se prijavijo za večerni tečaj za risanje. Če se jih javi dovoljno število, se bo v kratkem tak tečaj ustanovil. Pouk bi bil po možnosti brezplačen. Prijave je poslati na: g. Primožič Ferdo, predsednik, Trnovski pristan 4.

Pridobivajte našemu listu vedno nove naročnike!

OBRRTNA BANKA V LJUBLJANI

CENTRALA: KONGRESNI TRG 4

PODRUŽNICA: LJUTOMER

Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Telefon št. 2508

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodneje, vezane vloge po dogovoru primerno višje